

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 7. Pluralitas personarum divinarum in unitate essentiæ, probatur ex Conciliis generalibus, sæculo quarto & sequentibus in Ecclesia celebratis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

quomodo de illo dicere potuit Irenaeus: *Hic docuit semper, quae ab Apostolis didicerat, quae ab Ecclesia tradidit, & sola sunt vera?* Ergo doctrina Ecclesiae circa trinitatem personarum fuit eadem primo & secundo saeculo. Sed etiam eadem fuit, ut ostensum est, secundo & tertio. Ergo quod tres sunt personae divinae, dogma fuit Ecclesiae tribus primis saeculis.

Similiter, quod una sit, non triplex, essentia personarum divinarum, fuit Ecclesiae dogma saeculo tertio, ut demonstratum est. Ergo fuit etiam primo & secundo saeculo. Nam si alia fuit Ecclesiae doctrina primo saeculo, mutata est secundo, vel tertio. Talis autem mutationis, aliquando facta in Ecclesia, nullum indicium proferri potest. Præterea fieri non potuit, in tota præsertim Ecclesia, absque maxima contradictione. Talis autem contradictionis ubinam vel levissimum superest vestigium? Igitur ex dictis hæc tenetis manet probatum, Ecclesiam universalem totis tribus primis saeculis trinitatis personarum divinarum in unitate essentiae fidem habuisse.

ARTICULUS VII.

Denique pluralitas personarum divinarum in unitate essentiae, probatur ex Conciliis generalibus, saeculo quarto & sequentibus in Ecclesia celebratis.

1. Nicaenum Concilium saeculo quarto dicit in Symbolo: *Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem In unum Dominum Jesum Christum Filium Dei, ex Patre natum ... Genitum, non factum, consubstantialem Patri ... & in Spiritum sanctum, Quod symbolum eodem saeculo confirmat Constantinopolitanum I. his verbis: Fidem non violandam Patrum trecentorum decem & octo, qui apud Nicaeam Bythiniam convenerunt, sed manere eam firmam & stabilem, illudque totidem verbis adoptat, nisi quod pro Spiritus sancti divinitate, & ejus ex Patre processione, expresse contra Macedoniam asserenda, addat hæc verba: Dominum & vivificantem, ex Patre procedentem, cum Patre adorandum & conglorificandum, qui locutus est per Prophetas.*

2. Quinto saeculo Ephesina Synodus act. 6. post relatum Nicaenum Symbolum, prohibet ne quis contrariam huic Symbolo fidem teneat aut doceat: *Hic igitur perlectis, statuit sancta Synodus alteram fidem nemini licere proferre, aut conscribere, aut componere, præter definitam à sanctis Patribus, qui in Nicaea cum Spiritu sancto congregati sunt.* Primæ sessionis initio utrumque Symbolum, Nicaenum scilicet & Constantinopolitanum posuerat pro regula fidei, & decisionis in causa Nestorii faciendæ.

Concilium Chalcedonenſe, eodem saeculo celebratum, utrumque idem Symbolum amplectitur his verbis: *Statuimus igitur, ordinem & omnes fidei formulas custodientes, etiam sanctam Synodum Ephesinam ut præſulgeat quidem recte & inculpabilis fidei expositio trecentorum decem & octo sanctorum, qui in Nicaea sub Constantino pie memorie Imperatore convenerunt. Contineatur & centum quinquaginta Patrum sanctorum in urbe Constantinopolitana decretum, ad peremptionem quidem sectarum tunc pullulantium, confirmationem vero ipsius Catholice atque Apostolice nostræ fidei.*

3. Saeculo sexto Conc. Constantinop. II. act. 6. laudat & approbat utrumque idem Symbolum in hunc modum: *Sufficeret quidem ad plenissimam pietatis agnitionem & confirmationem sapientissimum hoc divine gratie Symbolum: de Patre enim & Filio & Spiritu sancto doctrinam perfectam edocet, & incarnationem Domini fideliter suscipientibus manifestat. Sed quoniam hi, qui prædicationem veritatis destruere nituntur, quasdam per proprias hereses vocum novitates paraverunt ... idcirco omnem adversus veritatem opponendam ab ipsis machinationem volens excludere hæc sancta & magna universalis Synodus, antiquam prædicationem immobilem docens, statuit præcipue trecentorum decem & octo sanctorum Patrum fidem inconstantem.* Simomet Theol. Tom. I.

natam manere. Et propter eos, qui Spiritui sancto adversantur, Patrum paulo posteriore tempore in urbe Constantinopolitana centum quinquaginta convenientium, de substantia Spiritus sancti traditam doctrinam corroboravit.

4. Saeculo septimo Conc. Constant. III. act. 17. de utroque eodem Symbolo similiter loquitur: *Sufficebat quidem ad perfectam orthodoxæ fidei cognitionem atque confirmationem, pium atque orthodoxum hoc divine gratie Symbolum &c.*

5. Octavo saeculo Concilium Nicaenum II. sex priora & hæc tenetis laudata Concilia confirmat his verbis: *Igitur cum omni diligentia perscrutantes & investigantes, juxta scopum veritatis nobis propositum, nihil adjicimus, nihil demimus: sed cuncta Ecclesia Catholica dogmata conservamus, sex universalibus Conciliis inherentes, eorum acta comprobamus, principio secundum Synodum in splendida Nicaea congregatam, inde in regia urbe, credimus in unum Deum Patrem, &c.*

6. Saeculo nono Conc. Constant. IV. actione 10. sic ait: *Credimus in unum Deum in tribus consubstantialibus & divinis ac principalibus personis ... unum quidem & singularem Deum secundum rationem substantiæ, trinum autem vel tria, secundum rationem personarum predicamus.*

7. Saeculo decimo tertio Conc. Lateranense IV. sic pronunciat cap. 1. *Firmiter credimus & simpliciter confitemur, quod unus solus est verus Deus, æternus & immensus, omnipotens, incommutabilis, incomprehensibilis & ineffabilis, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus: tres quidem persone, sed una essentia, substantia seu natura simplex omnino. Pater à nullo, Filius autem à solo Patre, ac Spiritus sanctus ab utroque pariter, absque initio semper, & sine. Pater generans, Filius nascens, & Spiritus sanctus procedens: consubstantiales & coæuales, coomnipotentes & coæterni, unum universorum principium. Vide etiam cap. 2.*

8. Denique saeculo decimo sexto sacrosancta Tridentina Synodus sess. 3. sic loquitur: *Ante omnia statuit & decernit (Synodus) præmittendam esse confessionem fidei, Patrum exempla in hoc secuta, qui sacrationibus Conciliis hoc scutum contra omnes hereses in principio suarum actionum apponere consueverunt: quo solo aliquando & infideles ad fidem traxerunt, hereticos expugnaverunt, & fideles confirmarunt. Quare Symbolum fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, tanquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi professentur, necessario conveniunt, ac fundamentum firmum, & unicum, contra quod parte inferi nunquam prævalerunt, totidem verbis, quibus in omnibus Ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit, quod quidem ejusmodi est, Credo in unum Deum, &c. Hoc autem Symbolum Constantinopolitanum est cum additione Filioque.*

Conciliorum generalium testimonio adungere possumus Symbolum Athanasianum, quod, quia in omnibus Ecclesiis legitur, qualis sit Catholice Ecclesie circa Trinitatis mysterium doctrina, manifestat. In eo autem dicitur: *Fides Catholica hæc est, ut unum Deum in trinitate, & trinitatem in unitate veneremur: neque confundentes personas, neque substantiam separantes. Alia est enim persona Patris, alia Filii, alia Spiritus sancti. Sed Patri, & Filio, & Spiritui sancti una est divinitas, æqualis gloria, coæterna majestas.*

Præter generales Synodos possent etiam particulares citari, ut Bracarenſis II. & Toletana III. saeculo 6. Toletana IV. VI. & VIII. saeculo 7. Foro Julienſis saeculo 8. & Vormaciensis saeculo 9. in ejus fidei professione hæc leguntur: *Confitemur & credimus sanctam, atque ineffabilem Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, unum Deum naturaliter unius substantiæ, unius naturæ, unius majestatis, atque virtutis. Omittebam duas Synodos Alexandrinæ, una ante Nicaenum Concilium in causa Arii à S. Alexandro, alteram in causa Nestorii ante Concilium Ephesinum à S. Cyrillo celebratam, in quarum prima dogma Sabellii damnatum est: in altera verò Symbolum Nicaenum*

esse fidem Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, declaratum est.

Ad hæc omnia accedit Patrum consensus, quorum multi de hoc SS. Trinitatis mysterio fusè & accuratè scripserunt, ut Hilarius duodecim libris, Athanasius multis locis, Basilii libris contra Eunomium, Nazianzenus orationibus quatuor, Gregorius Nyssenus orationibus totidem, Chrysostomus homiliis quinque sæculo quarto; Augustinus libris quindecim sæculo quinto; Fulgentius lib. adversus objectiones Arianorum sæculo sexto; Joannes Damascenus lib. 1. de fide, sæculo octavo.

ARTICULUS VIII.

Solvuntur Sabellianorum objectiones.

Obj. 1. Verba illa Isaiæ c. 44. *Ego sum Dominus, faciens omnia, extendens cælos solus, stabilis terram, & nullus mecum.* Sed si essent tres persone in Deo, non extendisset cælos solus. Ergo non sunt in Deo tres persone, sed una tantum. R. n. min. & dico 1. hanc vocem *Dominus*, supponere pro tribus personis, Patre, Filio, & Spiritu sancto, qui sunt unus Dominus. 2. Per vocem exclusivam *solus*, non excludi consortium personarum divinarum in creando mundo, sed cooperationem Angelorum, & quarumlibet aliarum creaturarum. Ita respondet Tertullianus lib. contra Praxeam cap. 19. ubi ait: *Quantum ad ceteras virtutes solus, præstans adversus conjecturas hereticorum, qui mundum ab Angelis & potestatibus diversis volunt structum, ... si sic solus extendit, quomodo isti presumunt in perversum heretici, quasi singularis non admittatur sophia illa, dicens: Cum pareret, ego aderam illi simul, ... sed & evangelium recusetur, quod dicat, omnia per sermonem à Deo facta esse, & sine eo nihil factum; nisi enim fallor, & alibi scriptum est: Sermone ejus cæli firmati sunt, & spiritu oris ejus omnes virtutes eorum, ... Ita si per Filium omnia; cælum quoque per Filium extendens, non solus extendit, nisi illa ratione, quia à ceteris solus.* Poterit videri Tertullianus hac voce *Dominus*, solum Patrem intelligere, non etiam alias personas. Quo non obstante, valet adhuc ejus responsio.

Obj. 2. Verba Christi Joan. c. 17. *Hæc est autem vita æterna, ut cognoscat te solum verum Deum, & quem misisti Jesum Christum.* Ibi Christus alloquitur Patrem. Ergo solus Pater est verus Deus, & consequenter una tantum est persona in Deo, R. n. conf. Nam Christus non vocat Patrem solum verum Deum, cum exclusione sui, aut Spiritus sancti, sed tantum cum exclusione creaturarum illarum, quibus Gentiles divinitatem falsò attribuebant, & ut deos impie colebant, Imò cum hoc loco semetipsum conjungat cum Patre, quem solum verum Deum appellat, manifestè significat se ejusdem esse cum eo naturæ, seque, cum sit veri Dei verus filius, Deum illum esse, qui solus verus Deus est.

Ita respondet S. Athanasius oratione quarta contra Arianos. *Cum Pater, inquit, solus Deus & verus appellatur, non ad exaltationem ejus appellatur, qui dicit: Ego sum veritas; sed ad demolitionem eorum, qui ex natura tales non sunt, qualis est Pater, & Patris Verbum, neque veri dii sunt. Ita enim illi in more est, in mentione alterutrius se cum Patre conjungere; quale est cum dicit, Et quem misisti Jesum Christum; qui si creatura esset, non ita coaptasset se, aut connumerasse cum suo creatore. Que enim communio, aut societas verò & non verò? Nunc autem qui se coaptat Patri, ostendit se nature Patris esse, deditque nobis, ut illum cognosceremus esse veri Dei verum germen.*

Ex his sic arguuntur breviter, Vel Christus est ejusdem naturæ cum Patre, vel impie hoc loco, & alibi se conjungit cum Patre, & conjungendo illi se exæquat, Creatura enim cum Creatore conjungi, & per hanc conjunctionem ei exæquari non potest sine impietate. Non secundum. Ergo primum. Ergo Chri-

stus verus Deus est, adeoque cum Patrem solum verum Deum appellat, eos tantum removel, quos Ethnici falsò putabant esse Deos, cum essent puræ creaturæ. Rectè igitur sic differit Ambrosius lib. 5. de fide c. 1. *Conjunctione illa & Patrem utrique copulavit & Filium, ut Christum verum Deum à majestate Patris nemo secernat. Nunquam enim conjunctio separat. Et ideo dicendo, Ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Jesum Christum; & Sabellianos interfecit, & Judæos exclusit: ne aut illi eundem Patrem putarent esse, quem Filium, si non addidisset, Et Christum: aut isti à Patre Filium separarent.* Christus igitur, Ambrosio interprete, hoc loco & personarum distinctionem, & essentiarum unitatem probavit; non verò solum Patrem verum esse Deum significavit.

Obj. 3. Verba Apostoli 1. Cor. c. 8. *Nam estis sunt, qui dicantur dii, sive in cælo, sive in terra, siquidem sunt dii multi, & domini multi: nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia; & nos in illum; & unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum.* Et illud Ephes. c. 4. *Unus Deus, & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.* Resp. prioris loci sensum esse, Esti sunt qui dicantur ab Ethnicis dii, sive in cælo, ut sol, luna, stellæ; sive in terra, seu terrestres, ut Neptunus, Jupiter, Apollo, &c. nobis tamen unus Deus, Pater, qui in gloriam suam creavit omnia, &c. Unum igitur Deum Patrem dicit Apostolus, non ut à divinitate removeat Filium & Spiritum sanctum, sed ut Ethnicorum deos excludat. Et verò Apostolus sicut dicit unum Deum Patrem, ita dicit unum Dominum Jesum Christum. Dicendo autem unum Dominum Jesum Christum, non excludit Patrem ab appellatione Domini. Ergo nec excludit Filium ab appellatione Dei, dicendo unum Deum Patrem. Imò sicut ex eo, quod Pater dicatur unus Deus, colligitur illum etiam esse unum Dominum; ita ex eo quod Filius dicatur unus Dominus, rectè colligitur illum esse unum Deum. Itaque & Pater unus est Deus; & unus Dominus; & Filius unus est Dominus & unus Deus; uterque autem unus Deus, & unus Dominus, per exclusionem eorum omnium, qui diversæ sunt naturæ, quales sunt dii omnes Gentilium.

Ex his patet responsio ad alterum textum, & alios similes; cujus responsionis bonitas amplius demonstratur ex eo, quod Apostolus dicendo de Patre, *Ex quo omnia, & de Filio, Per quem omnia*, diserte affirmet, quod sint unum rerum omnium principium. At hoc ipso quod dicit eos unum esse principium rerum omnium, dicit eos unum esse Deum, & unum Dominum. Apostolus igitur non vocat Patrem unum Deum cum exclusione Filii, nec vocat Filium unum Dominum cum exclusione Patris; sed vocando Patrem unum Deum, & Filium unum Dominum, personarum pluralitatem, & unitatem naturæ exprimit, hanc implicite, illam explicite.

Hanc doctrinam tradidit S. Epiphanius hæresi 57. Ubi Nocto textus allegatos objicienti, sic respondet: *Nonne in verbis unum significari principium vides? ne animum nostrum ad plura principia cogitanda converteret, ac mortalium ingenia vanissima illa deorum multitudine decepta, rursus ad eandem asserendam copiam adduceret? Vides enim quomodo uno nomine sit usus, & appellatione ulla, non ut unigenitum Deum abnegaret: Dominum quippe esse illum intelligit, eundemque Deum. Ideo singulari quadam cautione illud adjecit: Et unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia. Quod cum voci illi, Dominus, præcipue affinxit; non eundem judicavit esse Patrem, eundemque Filium: nam & cum de Patre loquens, unum Deum esse dixit, nequaquam Filio divinitatem detraxit. Nam si Deus non est, neque Dominus est: cum autem Dominus sit, Deus quoque sit oportet. Et inferius. Neque cum de Patre agens, unus Deus inquit, ex quo omnia, esse illum Dominum negavit. Neque contra subiciens: Et unus Dominus Jesus Christus; hunc esse Deum inficiari voluit. Sed quemadmodum; in Patre,*

una